

Пай І. І.

<https://orcid.org/0009-0000-1512-4346>

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ РИЗИКАМ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МИТНИХ ПРОЦЕДУР: СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Стаття присвячена виокремленню теоретичних і практичних питань, пов'язаних із застосуванням адміністративно-правових засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур, а також встановленню критеріїв їх класифікації. Розкрито категорії «митна процедура», «правові засоби», «корупційний ризик» та запропоновано зміст дефініції «адміністративно-правових засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур». Сутність зазначеної правової категорії доцільно розуміти як сукупність закріплених у нормах законодавства прийомів і способів, що застосовуються суб'єктами публічного адміністрування з метою попередження, виявлення та припинення корупційних проявів у діяльності посадових осіб митних органів, а також усунення причин, умов і факторів, які зумовлюють виникнення корупційних ризиків під час митного контролю, митного оформлення та справляння (стягнення) платежів. Досліджувані засоби поділено на два види: 1) при вступі на службу державних службовців у митні органи; 2) при проходженні служби в митних органах. Виокремити такі основні групи адміністративно-правових засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур, а саме: адміністративно-попереджувальні; контрольно-наглядові заходи, забезпечувальні заходи до яких слід віднести – дисциплінарну відповідальність посадових осіб митних органів, адміністративну відповідальність за вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень. Встановлено, що у першому випадку це: антикорупційні обмеження та заборони у діяльності митних органів; запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності митних органів; стандарти доброчесності та службової етики митних органів; мінімізація дискреційних повноважень митних органів при здійсненні митних процедур; формалізовані адміністративні процедури при здійсненні митних процедур; проведення експертиз нормативно-правових актів, щодо митних процедур та їх проектів з метою виявлення в них факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень; здійснення спеціальної перевірки посадових митних органів. З'ясовано, що до контрольно-наглядових заходів належать наступні: дотримання процедур внутрішнього та зовнішнього контролю за діяльністю митних органів; застосування ризик-орієнтованого підходу в діяльності митних органів та ін. Зроблено висновок, що ефективність запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур залежить від системного застосування адміністративно-правових засобів, їх узгодженості з антикорупційною політикою держави відповідно до європейських стандартів.

Ключові слова: корупційні ризики, адміністративно-правові засоби, митні процедури, структура, митний контроль, митне оформлення, справляння митних платежів, адміністративно-правове забезпечення.

Постановка проблеми. Корупційні ризики при здійсненні митних процедур залишаються однією з найбільш системних загроз протидії ефективному функціонуванню публічного адміністрування [1, с.205]. Митні органи, виконуючи свої функції, наділені значним обсягом владних повноважень, реалізація яких без належних запобіжників створює підвищені корупційні ризики.

Незважаючи на вже існуючу нормативно-правову базу запобігання корупційним ризикам в митних органах, на практиці все ж залишається значна кількість корупційних проявів під час митного контролю та митного оформлення, справляння митних платежів. Однією із проблем регламентації митних процедур є фрагментарність та недостатня систематизація видів адміністративно-правових

засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур, наявні проблеми правозастосування, виникнення конфлікту інтересів посадових осіб митних органів. У зв'язку з цим актуалізується наукова проблема визначення різновидів адміністративно-правових засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур та їх основних правових видів. Отже все вищевказане свідчить про актуальність вибраної теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі питання проблем правового регулювання запобігання корупції у митному праві досліджували такі науковці як: Ю.П. Битяк, І.Г. Бережнюк, Є.В. Додін, О.М. Шевчук, М.Г. Шульга та ін. У межах дослідження використано формально-юридичний, системно-структурний, логіко-правовий та порівняльно-правовий методи, що дало змогу проаналізувати норми антикорупційного митного законодавства.

Постановка завдання. Мета дослідження – виявлення теоретичних і практичних питань, пов'язаних із застосуванням адміністративно-правових засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур, а також уточнення їх видів та особливостей правового забезпечення.

Виклад основного матеріалу. МК України «митна процедура» – зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України, сукупність митних формальностей і порядок їх виконання» [2]. Корупційний ризик – це ймовірність вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення, що негативно вплине на діяльність організації [3]. Етимологія терміну «засіб» розглядається як прийом, спосіб, спеціальна дія, що дає можливість здійснити що-небудь, досягти чого-небудь; знаряддя, предмет, сукупність пристроїв для здійснення певної діяльності [4, с. 326]. Правові засоби – це правові явища, які відображені в інструментах (постановах) та діях (технологіях), за допомогою яких задовольняються інтереси суб'єктів права, забезпечується досягнення особистих та публічних цілей [5, с.190–191]. Одним із видів правових засобів є адміністративно-правові засоби запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур. Ці досліджувані засоби розглядаються нами в межах публічного адміністрування. На нашу думку, адміністративно-правові засоби запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур – це сукупність закріплених у нормах законодавства прийоми і способи, що

застосовуються суб'єктами публічного адміністрування з метою попередження, виявлення та припинення корупційних проявів у діяльності посадових осіб митних органів, а також усунення причин, умов і факторів, які зумовлюють виникнення корупційних ризиків під час митного контролю, митного оформлення та справляння (стягнення) платежів.

В науковій доктрині адміністративного права не визначені види адміністративно-правових засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур, не виокремлені їх особливості. У загальному підході до адміністративно-правових засобів В.Г. Колпаков відносить приписи, заборони, дозволи. У першому випадку – це завдання суб'єкта прямого юридичного обов'язку діяти відповідно до вимог правової норми. В другому випадку – це встановлення обов'язку не здійснювати певні дії в умовах, передбачених правом. На думку автора категорія «дозволи» – це юридичний дозвіл чинити в умовах, передбачених нормою, ті чи інші дії або утримуватись від їх вчинення за власним бажанням [6, с. 56–57].

Можна виокремити такі основні групи адміністративно-правових засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур, а саме: адміністративно-попереджувальні, до них слід віднести – антикорупційні обмеження та заборони у діяльності митних органів; запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності митних органів; стандарти доброчесності та службової етики митних органів; застосування поліграфу для посадових осіб митних органів; мінімізація дискреційних повноважень митних органів при здійсненні митних процедур; формалізовані адміністративні процедури при здійсненні митних процедур; проведення експертиз нормативно-правових актів, щодо митних процедур та їх проектів з метою виявлення в них факторів, що сприяють або можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень; здійснення спеціальної перевірки посадових митних органів. Доцільно виокремити контрольно-наглядові заходи, які включають дотримання процедур внутрішнього та зовнішнього контролю за діяльністю митних органів, дотримання правил, щодо системи об'єктивного фінансового контролю за майновим станом державних службовців митних органів; облік посадових осіб митних органів, які вчинили корупційне правопорушення і пов'язане з корупцією правопорушення та ін. Наступна група – це забезпечувальні заходи, до яких слід віднести: дисциплінарну відповідальність посадових осіб

митних органів, адміністративну відповідальність за вчинення корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень. Розглянемо окремі з них.

Серед адміністративно-правових засобів запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур найбільш поширеними є вимоги дотримання законодавства, обмеження та заборони. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII встановлює комплекс обмежень і заборон у діяльності посадових осіб митних органів, спрямованих на запобігання корупційним ризикам, зокрема обмеження стосовно використання службових повноважень чи свого становища (ст. 22); одержання подарунків (ст. 23); запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунка та поводження з ними (ст. 24); сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 25); обмеження після припинення діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави, місцевого самоврядування (ст. 26); запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 28), обмеження спільної роботи близьких осіб (ст. 27), а також забезпечення фінансової прозорості шляхом подання декларацій (ст. 45–52) [7].

Розкриємо правові підстави запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності посадових осіб митних органів, як досліджуваного засобу запобігання при здійсненні митних процедур. Вкажімо, що у роз'ясненнях Міністерства України від 12 квітня 2011 р. за критерієм поширеності корупційних ризиків основне місце займає конфлікт інтересів державних службовців [8]. Вимоги й порядок запобігання конфлікту інтересів окрім наведених законодавчих актів деталізовано у Методичних рекомендаціях НАЗК від 12.01.2024 року за № 2 [9] й у Методичних рекомендаціях Міністерства фінансів України від 21 травня 2024 року № 253 [10], що охоплюють діяльність митних органів при здійсненні митних процедур. До різновидів конфлікту інтересів посадових осіб митних органів при здійсненні митних процедур, виходячи із положень антикорупційного закону [7] слід віднести: 1) потенційний конфлікт інтересів і 2) реальний конфлікт інтересів.

Виходячи з аналізу положень Методичних рекомендацій Міністерства фінансів України від 21 травня 2024 р. за № 253, основними складовими конфлікту інтересів (реального та потенційного) посадових осіб митних органів при здійсненні митних процедур є: 1) приватний інтерес; 2) дискреційні службові або представницькі повноваження, при цьому значення мають, як професійні обов'язки державного службовця, так

і його повноваження як керівника; 3) наявність суперечності між приватним інтересом та службовими повноваженнями, що може впливати на об'єктивність виконання посадових обов'язків і прийняття управлінських рішень [10].

Дотримання стандартів доброчесності та службової етики митних органів при здійсненні митних процедур передбачено Рекомендацією Комітету Міністрів Ради Європи R (2000) 10 від 11 травня 2000 р., оформлені в положеннях Законів України «Про державну службу» від 10.12.2015 р. № 889-VIII до основних обов'язків державних службовців належить дотримання принципів державної служби та правил етичної поведінки (ст. 8) [11]; Закону України «Про запобігання корупції» зокрема у розділі VI «Правила етичної поведінки» [7], МК України [2] та реалізовані у Кодексі етичної поведінки працівників митної служби та Правилах етичної поведінки посадових осіб митної служби [12]. Доброчесність та моніторинг способу життя в митних органах чітко закріплені в МК України (ст. 572-2) як обов'язок посадових осіб митних органів із визначенням мети, порядку та наслідків [2]. Посадові особи митних органів під час проходження служби підлягають перевірці на доброчесність та моніторинг способу життя, періодичність та порядок проведення яких визначається КМ України [2]. Вони зобов'язані подавати декларацію доброчесності, форма та порядок подання якої визначаються КМ України [13]. Декларація доброчесності митних органів конкретизує строки, спосіб і форму подання декларації, визначає суб'єктів її подання та наслідки неподання або подання недостовірних відомостей, що свідчить про перехід від декларативного закріплення принципу доброчесності до його практичної реалізації, як адміністративно-правовий засіб запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур.

У 2025 році Держмитслужба України внесла зміни до Кодексу етичної поведінки працівників митної служби [12], який визначає сукупність етичних норм і стандартів, яких мають дотримуватися посадові особи Держмитслужби України у своїй професійній діяльності з метою забезпечення високих стандартів доброчесної, прозорої та законної поведінки. Таким чином, під час перевірки доброчесності та моніторингу способу життя посадових осіб митних органів оцінюються як: відповідність декларованих доходів і майна реальному способу життя; можливі ознаки конфлікту інтересів; відсутність незаконного збагачення чи необґрунтованих активів; дотримання

посадової етики та службових обов'язків при здійсненні митних процедур.

В подальшому зупинимось на правовому регулюванні дотримання заходів внутрішнього контролю в діяльності митних органів, як адміністративно-правового засобу запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур. Внутрішній контроль включає затвердження внутрішніх документів, управління ризиками, моніторинг виконання діяльності та обмін інформацією в межах діяльності Держмитслужби України. Такі процедурні питання передбачені у Порядку організації та здійснення внутрішнього контролю Держмитслужби України за № 228 від 07.06.2022 р. [14]. Основні елементи внутрішнього контролю включають: внутрішнє середовище (організаційна структура та кадрова політика), управління ризиками (ідентифікація, оцінка та реагування на ризики), заходи контролю (моніторинг та перевірки), інформацію та комунікацію (обмін даними та звітування) та моніторинг ефективності контролю [14]. Порядок чітко визначає суб'єктів внутрішнього контролю, серед яких Голова Держмитслужби України, керівники територіальних органів та структурних підрозділів, Робоча група та координатор із внутрішнього контролю які забезпечують щорічне планування, оцінку та звітування про результати контролю, що гарантує послідовність і ефективність внутрішньої перевірки діяльності митних органів [14].

Застосування ризик-орієнтованого підходу в діяльності митних органів передбачає селективний контроль товарів, транспортних засобів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності на підставі оцінки ризиків, що дозволяє зменшити безпідставні контакти з доброчесними суб'єктами та мінімізувати корупційні ризики. Такий підхід реалізується через використання електронного декларування, автоматизованих систем аналізу ризиків та регулярного моніторингу пріоритетних груп, що забезпечує прозорість процедур та відповідність антикорупційному законодавству України. Нормативно-правові підстави застосування ризик-орієнтованого підходу закріплені у МК України (ст. 44, 55, 63) [2], Постанові КМ України № 487 від 29.04.2025 «Про затвердження Порядку подання декларації доброчесності» та Наказі Держмитслужби України № 31 від 15.01.2023 «Про застосування ризик-орієнтованого підходу у митному контролі» [15], а також узгоджуються із вимогами Закону України «Про запобігання корупції» (ст. 8, 11) [7] в якому передбачено обов'язок державних органів впроваджу-

вати превентивні антикорупційні механізми, до яких належить оцінка та управління корупційними ризиками, що в митних органах реалізується через ризик-орієнтований підхід. Зокрема, у наказі Держмитслужби України за № 31 від 15.01.2023 р. [15], встановлено процедури оцінювання ризиків при митному оформленні вантажів, транспортних засобів та пасажирів; та передбачено пріоритетний контроль для груп з високим ризиком і мінімальний контроль для суб'єктів з історією доброчесної діяльності, що знижує корупційні ризики через зменшення контактів посадових осіб митних органів з доброчесними ЗЕД.

Розглянемо також «забезпечувальні» адміністративно-правові засоби запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур. Так, Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII закріплює, що за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушення особи, зазначені в частині 1 ст. 3 цього Закону, притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності у встановленому законом порядку (ст. 65-1) [7]. У МК України визначено, що посадові особи та інші працівники митних органів, які прийняли неправомірні рішення, вчинили неправомірні дії або допустили бездіяльність при виконанні ними своїх службових (трудова) обов'язків, у тому числі в особистих корисливих цілях або на користь третіх осіб, несуть кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та іншу відповідальність відповідно до закону (ст. 30 МК України) [2]. МК України містить загальні норми, щодо корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень митних органів. Згідно зі ст. 2 КУпАП питання щодо адміністративної відповідальності за порушення митних правил регулюються МК України [16].

Адміністративна відповідальність за корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення встановлена окремою гл.13-А КУпАП [16]. Серед основних адміністративних правопорушень пов'язаних з корупцією посадових осіб митних органів, які можуть притягуватись за порушення є: обмеження, щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності поєднання з іншою діяльністю (ст. 172-4 КУпАП); обмеження, щодо одержання подарунків (ст. 172-5 КУпАП); вимоги фінансового контролю (несвоєчасне подання декларації, неповідомлення або несвоєчасне повідомлення про відкриття валютного рахунка або суттєві зміни у майновому стані, подання завідомо недостовірних відомостей у декларації) (ст. 172-6

КУпАП); вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (ст. 172-7 КУпАП); незаконне використання інформації (ст. 172-8); незастосування заходів, щодо протидії корупції (ст. 172-9) [16]. Зокрема, розглянемо правопорушення ст. 172-9 КУпАП у досліджуваній сфері. Суб'єктами правопорушення, передбаченого ст. 172-9 КУпАП, є посадові особи митних органів, які є державними службовцями та особами, уповноваженими на виконання функцій держави (п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції»), (ст. 401, 402 МК України).

Адміністративне правопорушення за ст. 172-9 КУпАП у митній сфері спрямоване на захист суспільних відносин, пов'язаних із запобіганням корупції в діяльності посадових осіб митних органів, забезпечення законності та прозорості митних процедур, а також своєчасного реагування на виявлені корупційні порушення [16]. Об'єктом правопорушення є суспільні відносини, охоронювані законом, що передбачені ст. 3 Закону України «Про запобігання корупції» [7] та ст. 401-402 МК України [2]. Об'єктивна сторона цього адміністративного правопорушення проявляється у бездіяльності посадової особи митного органу, яка мала обов'язок вжити заходів у разі виявлення корупційного правопорушення. До таких заходів посадової особи митного органу включає повідомлення керівництва митних органів або уповноважених суб'єктів протидії корупції, усунення порушення та його документування [16]. Бездіяльність посадової особи митного органу при здійсненні митних процедур надає можливість існування корупційних проявів, отже, є підставою для застосування адміністративної відповідальності відповідно до ч. 1 та ч. 2 ст. 172-9 КУпАП [16]. Суб'єктивна сторона характеризується наявністю наміру, коли посадова особа митного органу при здійсненні митних процедур усвідомлює обов'язок вжити антикорупційних заходів, розуміє наслідки бездіяльності, але свідомо цього не робить. Намір може бути прямим або непрямим, і для повторного правопорушення враховується свідоме ігнорування службових обов'язків митними органами вже після застосованого адміністративного стягнення [16].

Серед видів адміністративної відповідальності у досліджуваній сфері передбачена дисциплінарна

відповідальність посадових осіб митних органів. Нагадаємо, що Закон України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII передбачає обов'язок притягнення до дисциплінарної відповідальності посадових осіб митних органів, які вчинили корупційні чи пов'язані з корупцією правопорушення (ст. 65-1)[7]. Загальні підстави дисциплінарної відповідальності державних службовців, у тому числі митних органів, прямо передбачені у ст. 64 та 65 Закону України «Про державну службу». Підставою для притягнення державного службовця митних органів до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку (ст. 65) [11]. Відповідно до п. 2 ч. 2 ст. 65 вищенаведеного Закону, дисциплінарним проступком визнається, зокрема, за порушення правил етичної поведінки державних службовців. За недотримання цих правил закон передбачає застосування дисциплінарного стягнення у вигляді попередження про неповну службу відповідність (ч. 4 ст. 66) [11].

Висновки. Адміністративно-правові засоби запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур – це сукупність закріплених нормах законодавства прийомів і способів, що застосовуються суб'єктами публічного адміністрування з метою попередження, виявлення та припинення корупційних проявів у діяльності посадових осіб митних органів, а також усунення причин, умов і факторів, які зумовлюють виникнення корупційних ризиків під час митного контролю, митного оформлення та справляння (стягнення) платежів. Адміністративно-правові засоби запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур поділено на два види: 1) при вступі на службу державних службовців у митні органи; 2) при проходженні служби в митних органах. Адміністративно-правові засоби запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур поділено такі основні групи: адміністративно-попереджувальні заходи; контрольно-наглядові заходи, забезпечувальні заходи. Перспективи досліджень ефективності запобігання корупційним ризикам при здійсненні митних процедур залежить від системного вивчення адміністративно-правових засобів, їх узгодженості з антикорупційною політикою держави й європейських стандартів.

Список літератури:

1. Шевчук О.М. Корупційні ризики: науково-термінологічний пошук «Корупційні ризики в публічній службі: компаративно-правовий аналіз досвіду країн Східної та Західної традицій права»: наук.-практ. круглий стіл (28–29 березня 2018 р. м. Запоріжжя); Запоріжжя: ЗНУ, 2018. С. 204–207.

2. Митний кодекс України від 13.03.2012. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44–45. № 46–47. № 48. Ст. 552.
3. Про вдосконалення процесу управління корупційними ризиками: наказ Національного агентства запобігання корупції від 28.12.2021 р. № 830/21. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0219-22/ed20211228#n30>
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови/уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2003. 1440 с.
5. Денисова А. Правові засоби: поняття та види. *Право України*. 2010. № 7. С. 190–195.
6. Колпаков В.К. Адміністративне право України: підручник. К.: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
7. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
8. Корупційні ризики в діяльності державних службовців: роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.04.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0026323-11#Text>
9. Методичні рекомендації Національного агентства з питань запобігання корупції від 12.01.2024 р. № 2 «Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції» URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/konflikt-interesiv/>
10. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у Міністерстві фінансів України, керівників юридичних осіб публічного права, що належать до сфери управління Міністерства фінансів України: наказ Міністерства фінансів України від 21 травня 2024 року № 253. URL: [https://mof.gov.ua/storage/files\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files).pdf)
11. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
12. Про затвердження змін до Кодексу етичної поведінки посадових осіб Державної митної служби України та Правил етичної поведінки посадових осіб Державної митної служби України: наказ Державної митної служби України від 16.10.2025 № 1248. Офіційний вебсайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua>
13. Деякі питання проведення перевірки на добросовісність та моніторингу способу життя посадових осіб митних органів: постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2025 р. № 487. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/487-2025-%D0%BF>
14. Порядок організації та здійснення внутрішнього контролю в Державній митній службі України: Наказ Держмитслужби України № 228 від 07.06.2022. URL: <https://customs.gov.ua/documents/prozatverdzhennia-poriadku-organizacii-ta-zdiisnennia-vnutrishnogo-kontroliu-v-derzhavnii-mitnii-sluzhbi-ukrayini-295>
15. Про застосування ризик-орієнтованого підходу у митному контролі: наказ Державної митної служби України від 15.01.2023 № 31. URL: <https://customs.gov.ua>
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 52. Ст. 1122.

Pai I. I. ADMINISTRATIVE AND LEGAL MEASURES FOR PREVENTING CORRUPTION RISKS IN THE IMPLEMENTATION OF CUSTOMS PROCEDURES: STRUCTURAL AND FUNCTIONAL ANALYSIS

The article is devoted to the identification of theoretical and practical issues related to the application of administrative and legal means for preventing corruption risks in the implementation of customs procedures, as well as to the establishment of criteria for their classification. The categories of “customs procedure,” “legal means,” and “corruption risk” are analyzed, and the content of the definition “administrative and legal means of preventing corruption risks in the implementation of customs procedures” is proposed. The essence of this legal category should be understood as a set of techniques and methods enshrined in legislative norms that are applied by public administration entities in order to prevent, detect, and terminate manifestations of corruption in the activities of officials of customs authorities, as well as to eliminate the causes, conditions, and factors that lead to the emergence of corruption risks during customs control, customs clearance, and the assessment and collection of payments. The means under study are divided into two types: (1) those applied upon entry of civil servants into service in customs authorities; (2) those applied during the performance of service in customs authorities. The main groups of administrative and legal means for preventing corruption risks in the implementation of customs procedures are identified, namely: administrative preventive measures; control and supervisory measures; and safeguarding measures, which include disciplinary liability of officials of customs authorities and administrative liability for committing corruption-related and corruption-associated offenses. It is established that, in the first case, such means include: anti-corruption restrictions and prohibitions in the

activities of customs authorities; prevention and settlement of conflicts of interest in the activities of customs authorities; standards of integrity and official ethics of customs authorities; minimization of discretionary powers of customs authorities in the implementation of customs procedures; formalized administrative procedures in the implementation of customs procedures; conducting expert examinations of regulatory legal acts concerning customs procedures and their drafts in order to identify factors that contribute or may contribute to the commission of corruption offenses; and conducting special background checks of officials of customs authorities. It is determined that control and supervisory measures include, in particular: compliance with procedures of internal and external control over the activities of customs authorities; application of a risk-oriented approach in the activities of customs authorities, and others. It is concluded that the effectiveness of preventing corruption risks in the implementation of customs procedures depends on the systematic application of administrative and legal means and their consistency with the state's anti-corruption policy in accordance with European standards.

Keywords: *corruption risks, administrative and legal means, customs procedures, structure, customs control, customs clearance, payment of customs payments, administrative and legal support.*

Дата першого надходження статті до видання: 18.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 11.05.2026